

NİZAMİ KOLANLI

DƏFN OLUNAN NİŞAN ÜZÜKLƏRİ

Hekayə

Azərbaycanın dilbər guşələrinin birində anadan olmuşam. Uşaqılıq illərimi də öz kəndimizdə keçirmiş, elə bu kənddə də böyüyüb boya-başa çatmışam. Atam kənd məktəbinin direktoru, anam isə sinif müəlliməsi idi. Mən də digər uşaqlar kimi yeddi yaşına çatanda birinci sinifdə oxumağa başladım. Orta məktəbdə oxuyarkən biliyimlə başqa uşaqlardan fərqlənirdim.

Atam da, anam da müəllim olduğundan onların köməyindən yetərincə bəhrələnirdim, ona görə də sinifdə əlaçı idim. Beləcə, günlər bir-birini əvəz edir, biz də yavaş-yavaş böyüyür və gənclik illərinə qədəm qoyurduq. Bir gün məktəbdən çıxıb evə gəlirdim. Birdən qarşıma qonşunun qızı çıxdı. Fikirli olduğumdan, özüm də bilmədim heç hardan gəlib qarşıma çıxdı.

Dayanıb bir xeyli ona baxdım, gözlərimə inanmadım. Belə bir gözəlliyi indiyə qədər heç yerdə görməmişdim. Yanaqları qıpqırmızı idi, gözləri elə bil yol çəkirdi. Düz gözümün içinə baxırdı. Özümü itirdim:

-Sənə nə lazımdır? - deyər soruşdum.

O, duruxdu, nə deyəcəyini bilmirdi. Bir azdan:

-Ədəbiyyat kitabını ver, oxuyum, sabah qaytararam. - deyib əlini uzatdı.

Gözlərim əllərinə sataşdı. Əlləri titrəyirdi. Tez çantamı açıb kitabı ona verdim. Kitabı alıb, "sağol" dedi və uzaqlaşdı.

Yerimdə donub qalmışdım, tərpnə bilmirdim. Elə bil məni cərəyan vurmuşdu. Bir anlığa özümə gəldim və yavaş-yavaş evə yolladım. Çantamı evə qoyub həyəət düşdüm, ağacların altında oturub özümdə olan dəyişikliyi hiss etdim. Gülərək əlimi-əlimə vurdum:

-Hə, deməli mən də qız sevmişəm... - astadan dilləndim.

Bu an anamın səsi gəldi:

-Bala, dərstdən gəlmisən, gəl yeməyini ye.

Durub evə keçdim.

-Bala, niyə belə bikefsən, bəlkə xəstələnmişən? -

Anam bunu deyib yeməyi stolun üstünə qoydu.

Bir də soruşdu:

-Bala, bəlkə xəstələnmişən?

Diqqətlə anamın üzünə baxdım:

-Bəli, ana, xəstələnmişəm! - deyib, güldüm.

Yeməyi necə yediyimi bilmədim. Fikrim başqa yerlərdə idi. Sabahın tez açılmasını istəyirdim. Onunla görüşmək arzusu xəyalımda canlanırdı.

Durub tez küçəyə çıxdım və tez-tələsik onların evinə sarı qaçdım. Ancaq orda heç kimi görə bilmədim və kor-peşman evə qayıtdım. Kitablarımı götürüb öz otağıma keçdim, divanın üstündə uzanıb fikrə daldım. Xəyallar qoynunda necə yuxuya getdiyimdən xəbərim olmadı.

Səhər tezdən tələm-tələsik yeməyimi yeyib məktəbə yollandım. Ancaq heç bir dərsi hazırlamamış-

dım. İkinci mərtəbəyə qalxıb sinfə daxil oldum. Səbirsizliklə tənəffüsün nə vaxt olacağını gözləyirdim. Yaxşı ki, müəllim məndən dərsi soruşmadı. Zəng vuruldu. Dəhlizə çıxdım, hər yerdə gözlərim onu axtarırdı. Bu an o, sinifdən çıxıb, əlində kitab mənə yaxınlaşdı. Salam verib, kitabı mənə uzatdı və nazik səslə:

-Arasında kağız var, onu götürərsən... - deyib uzaqlaşdı.

Tez sinfə qayıtdım. Yerimdə oturub, kitabın arasındakı vərəqi götürüb açdım. İki kəlmə söz yazılmışdı: "Səni sevirəm". Tez vərəqi qatlayıb cibimə qoydum. Hiss elədim ki, məni tər basır.

O gündən bir-birimizi sevməyə başladığ və beləcə sevgi maceramız başladı. Hər gün bir-birimizi görməsək, çox darıxırıdık.

Aylar, illər keçdi, orta məktəbi bitirdik. Fikrimdə ciddi idim. Mən onunla evlənmək qərarına gəlmişdim. Ailəmiz də bilirdi ki, biz bir-birimizi sevirik və ailə qurmaq istəyirik. Hətta gedib nişan üzüyünü də almışdım. Bir gün onunla görüşəndə gördüm ki, çox kefsizdi. Səbəbini soruşdum. Üzünü mənə çevirib:

-Samir, biz evlənə bilmərik. - deyib ağladı.

-Axı niyə? Bilirsən ki, biz artıq hazırlıq işlərinə başlamışıq. Sən də deyirsən ki, bizə evlənmək olmaz. Nədən axı, nədən?

-Olmaz, olmaz! - deyib, ağlaya-ağlaya evlərinə sarı qaçdı.

Donub yerimdə qalmışdım. Nə edəcəyimi bilmirdim. Dözmədim, birbaşa evlərinə gəlib, darvazanı döydüm. Darvazanı anası açdı. Məni çox hirsli və təlaşlı görüb içəri dəvət etdi. İçəri keçdim. Həyətdəki stolda mənə yer göstərdi. Oturdum. Nazilə xala da keçib mənimlə üz-üzə oturdu. Qısa sükutdan sonra:

-Samir, oğlum, sən bu qızla evlənə bilməzsən. - dedi.

Dözmədim:

-Axı niyə? - deyib qışqırdım.

Səsimə o da pəncərənin qarşısına çıxdı. Ağlayırdı. Özümdən asılı olmayaraq yenə qışqırdım.

-Sakit ol! - deyə Nazilə xala məni sakitləşdirməyə çalışdı. - Oğlum, bu bir sirdi. Ancaq məcburam ki, bu sirri sənə açım. Siz evlənə bilməzsiniz, Sevda sən bacındır... - deyib başını aşağı saldı.

Elə bil bütün dünya başıma fırlandı. Handan-hana özümə gəldim:

-Necə yəni sən bacındır?

-Bəli, sən bacındır. O vaxtlar mən məktəbdə xadimə işləyirdim. Atanla bir-birimizi sevirdik. Bu qız da o sevginin bəhrəsidir.

Artıq qulaqlarım heç nə eşitmirdi. Durub qapıdan

necə çıxdığımı xatırlamıram. Evə gəlib, öz otağıma çəkildim və belə qərara gəldim ki, kəndi tərək edim. Atamı, anamı razı saldım ki, Bakıya oxumağa gedirəm. Günü sabah yola düşürəm.

Onlar bir ağızdan:

-Ay bala, bəs sən evlənmirsən? Bəs qız necə olacaq? - dedilər.

-Mən onunla razılaşmışam, gedirəm oxumağa... - deyib həyətdə çıxdım.

Belə qərara gəldim ki, axırıncı dəfə onunla görüşüm. Otağa qayıtdım, ona aldığım üzüyü götürüb evdən çıxdım. Onlara getdim. Qapını Sevda açdı.

-Səninlə vidalaşmağa gəlmişəm. Sabah bu kənddən birdəfəlik gedirəm. Bəlkə bir-birimizi bir də görmədik. - deyib əlimdəki üzüyü ona sarı uzatdım:

-Xahiş edirəm, bu üzüyü qəbul et. Bunu sən adına almışam. - Üzüyü Sevdanın ovcuna qoydum və əlini bərk sıxdım.

Bu mənim həyatda aldığım ən böyük zərbə idi. "Əlvida" deyib geri döndüm, getmək istəyəndə, arxadan:

-Dayan, - dedi. - Samir, əgər mən ailə qursam, elə yerə gedəcəm ki, bir də biz üz-üzə gəlməyəək, - əlavə edib, uzaqlaşdı.

Evə gəldim. Mənə cəhənnəmi xatırladan bu doğma kənddən tez çıxıb getmək istəyirdim. Səhər tezdən durub Bakıya yola düşdüm. Rayon mərkəzini keçəndə özümü qanadı qırılmış quş kimi hiss edirdim. Mənim həyatım alt-üst olmuşdu.

Bakıya necə gəldiyimi bilmədim. Yaxın qohumumgildə məskunlaşdım. Həmin il ali məktəbə daxil oldum. İnstitutda oxuduğum illərdə eşitdim ki, o, başqa respublikanın vətəndaşına ərə gedib.

Aylar, illər keçdi, ali məktəbi bitirib, Bakıda işə düzəldim. Bir gün dostumun toyundan gəlirdim, bir az da spirtli içki qəbul etmişdim. Başımı aşağı salıb gedirdim. Fikrim, xəyalım təmiz qarışmışdı. Birdən qarşımda bir qadın dayandı. Baxıb gördüm ki Sevda dır. Gözlərimə inanmadım.

-Sevda, bu sən sən? - dedim.

-Bəli, mənəm.

Hal-əhval tutduq. Bakıda nə etdiyini soruşdum.

-Xalamgildə qalırıq, - dedi.

Ünvanı aldım və ayrıldığ. Səhərisi xalasıgile getdim. Məni çox mehriban qarşıladılar. Yoldaşı ilə tanış oldum.

Onların iki övladları var idi. Biri qız, biri oğlan. Onu da öyrəndim ki, oğlunun adına mənim adıma qoyub. Ordan-burdan danışdıq. Artıq gec idi, getmək istəyimi bildirdim. Ayağa qalxdım, Sevda məni qarıya qədər yola saldı. Vidalaşanda:

-Samir, bilirsən, o vaxt anam bizi aldadıb, bizə yalan danışmış. Bizim heç bir qohumluq bağımız yoxdur, - dedi.

Quruyub qaldım:

-Niyə bizi aldadıb ki, anan, axı bu onun nəyinə lazımdır?

-O vaxtlar mənə anamla sənə atan həqiqətən də bir-birini sevirmişlər. Sonradan atan fikrini dəyişir, onunla evlənmir. Anam da atandan qisas almaq üçün bu yalanı uydurur.

Bu, mənə maraqlı gəlirdi, həm də təəccüblü.

-Mən bunu öyrənərəm, - deyib ayrılmaq istədim.

-Dayan, sənə bir sözüm də var. Bizim bir-birimizi sevdikimizi yoldaşım bilir. Ona görə də bir də görüşməyə, - deyib qapını örtüdü.

Elə bil, bütün dünya başıma fırlandı. Səhər rayona getməyi qərara aldım və tezdən yola düşdüm. Gəlib kəndə çatdım. Atam, anam mənə "xoş gəldin" dedilər. Vaxt itirmədən atamı sorğu-suala tutdum.

-Ata, de görüm Sevda mənə bacımdırımı? Onun anası ilə nə əlaqən olub? Anası o vaxt mənə demişdi ki, guya biz Sevda ilə bacı-qardaş. Mənə baş götürüb Bakıya getməyimin də səbəbi bu idi.

Atam and-aman etdi ki, bu yalandı və belə bir şey olmayıb.

Səhər Bakıya qayıtdım və Sevda ilə görüşmək istədim. Bir neçə gündən sonra xalası ilə getdim. Qapını döydüm, xalası açdı. Sevdanı soruşdum.

-Getdilər, - dedi.

-Hara?

-Ukraynaya.

Kor-peşman geri qayıtdım. Onların getməyinin günahkarı sanki mən idim. Aylar, illər keçirdi. Hələ də özümü günahkar sayırdım Sevdagilin Azərbaycandan getməyində.

Məzuniyyət götürüb Ukraynaya getməyi qərara aldım. Yola düşdüm, yaşadıkları şəhərdə azərbaycanlıların vasitəsilə onları tapdım. Yoldaşı mənə evə dəvət etdi, yaxşı süfrə açdı. Yedik, içdik və gecəni onlarda qaldım. Səhər Sevda ilə söhbət edəndə məndən soruşdu:

-Nə üçün bura gəlmisən?

-Köçün gəlin Bakıya, - dedim. - Bir də mən sənə qarşına çıxmıyacam.

Sevda dizini yerə qoyub iki əlini göyə qaldırdı:

-Ana, bu dünyada Samirlə mənə cəhənnəm odunda yandırdın. Bizim həyatımızı bir yalanla məhv etdin. Allah sənə cəzayı versin, - deyib hönkürtü ilə ağladı.

Dünya başıma fırlandı. Özümü Sevdanın qarşısın-

da günahkar hiss etdim. Sanki, bu yalanları mən uydurmuşdum.

-Sevda, mənə bağışla, - deyib evdən çıxdım.

Həmin gün Bakıya qayıtdım. Sonradan eşitdim ki, Sevdagilin güzaranı getdikcə yaxşılaşıb və fermer təsərrüfatı yaradıblar, maldarlıqla məşğul olurlar. Sevda qardaşını da yanlarına aparmışdı ki, onlara kömək etsin. Ancaq onların xəbəri olmadan qardaşı Rasim qumara qurşanır və külli miqdarda pul uduzur. Axırda qumara fermanı qoyur, guya ki, ferma onundur. Və deyir ki, gecə gəlib mal-qaranı apara bilərsiniz.

Gecə fermaya silahlı basqın olur. Sevda yoldaşı ilə bunlara qarşı çıxır. Atışmada Sevda, əri, bir də qızı qətlə yetirilir. Balaca Samir qaçıb gizlənir və sağ qalır.

Xəbər tez bir zamanda Azərbaycana gəlib çıxdı. Mən də Ukraynaya getdim və bu hadisənin şahidi oldum. Cənazələri kəndə gətirib dəfn etdik. Məhkəmə Rasimə ömürlük iş verdi. Ona hədiyyə verdim üzüyü barmağından çıxarıb götürmüşdüm. Onu öz üzümümlə bir-birinə bağlayıb məzarın üstündə dəfn elədim. Bu qəddar dünyada ondan bir Samir yadigar qalmışdı. Qalan nə varsa hamısı xatirələrə çevrildi...

...Hər dəfə kəndə gedəndə onların məzarını ziyarət edirəm, balaca Samirlə birlikdə. Bu hadisədən sonra Nazilə xala ağır xəstələndi, yatağa düşdü. Sanki onu Sevdanın qarşısı tutmuşdu. Bir neçə ildən sonra dünyadan köçdü.

Hərdən öz-özümə sual verirəm. Görəsən, biz Sevda ilə ailə qursaydıq, xoşbəxt ola bilerdikmi? Yox, bunu bilmək olmazdı. Axı qismət deyilən bir şey var bu həyatda. Bu taleyin qismətidir. Qismətdən qaçmaq olmaz.

Bu, iki sevən gəncin nakam məhəbbət hekayəsidir. Şeiri də onların nakam məhəbbətinə həsr edirəm.

*Ürəyimiz gizli-gizli sızladı,
Gözlərimiz qəmli-qəmli ağladı.
Bu ayrılıq sənəməzi dağladı,
Yazan qara yazdı taleyimizi.*

*Yalanlar məhv etdi səf eşqimizi,
Yandırdı atəşi hər ikimizi.
Ömürlük dağladı ürəyimizi,
Yazan qara yazdı taleyimizi.*

*Mən ona vermədim dərdiyim gülü,
Tərk etdi cəməni, şeyda bülbülü.
Məzara qoyuldu nişan üzüyü,
Yazan qara yazdı taleyimizi.*